

Femte roten, tomt 42

Kvarteret Alströmer

Första roten 1637–57v

Nordvästra hörnet av Drottninggatan

Första roten 1657h–70

o. Västra Hamnen – Drottninggatan 8

Wilhelm Schuder barberare

1660–63

Ingenting ger upplysning om vem som i slutet av 1650-talet eller tidigare bebodde denna tomt. Det kan vara någon ståndsperson, som ej behövde betala mantal. Det bör emellertid vara denna gård, som Wilhelm barberare lagbjöd 1662. Den hade kostat honom 680 daler och huseköpspenning var 21 daler. I kontributionslängderna 1660–63 står Wilhelm barber i nära anslutning till gästgivaren Adolph Tack. Han gifte sig 8.2.1652 med *Helena Simonsdotter* och var 1662 fadder hos grannen *Samuel Wendt sadelmakare*.

Torsten Björn slottsfogde

Det berättades i överrätten den 11.1.1666, att *inspektor Hans Persson* hade anhållit om att skulden skulle förmana välaktat Torsten Björns hustru, att hon skulle betala honom de pengar, som Wilhelm Schuder måste plikta för hemligen införd tobak. Dessa hade hon i egenskap av Schuders "skuldenör" (debitor) förbundit sig att betala.

Nästa år uppträdde den 24 oktober vid överrätten Hans Mackliers arvingars fullmäktige *Jürgen von Holten*, *Anders Tüchler* och *Johan Behrmans* (i Hamburg) tjänare *Christian Rock* och begärde stämning på (slottsfogden) Torsten Björn (i Västerås). De begärde betalning, som han försäkrat dem på barberaren Wilhelm Schuders vägnar (tydligen på grund av gårdeköp). Då påminte sig rätten, att Torsten Björn var skyldig *superintendenten Ericus Brunnius* en summa pengar. Även rådmännen *Anders Amundsson* och *Arvid Gudmundsson* hade krav på Torsten Björn. Nu följde ett flertal uppbud på slottsfogde Torsten Björnssons gård: först av *tullnären Erik Berg* den 23.8.1669.

Det framgår av magistratens registratur den 28.1.1670, att Torsten Björnsson tidigare hade varit landsbokhållare i Elfsborgs län.

Den 21.4.1670 uppbjöds gården av *Margareta Clo*, dotter till *ärkebiskop Lenaeus* och änka sedan 1664 efter *superintendenten Ericus Erici Brunnius*.

Rådmannen Nicolaus Preutz

1670–78, M1676: 3 tomter

Den 18.4.1670 gav Nicolaus Preutz tillkänna, hur fordom superintendenten Ericus Brunnius änka liksom *Johan Behrman* till honom överlätit sin preferens i slottsfogde Torsten Björnssons gård belägen västan lilla hamnen. Skulden var 697 rdr men gården var bara värderad till 680 rdr. Den 28.4.1670 lämnades tredje uppbud på Torsten Björnssons gård, som hade försålts till Nicolaus Preutz.

Nicolaus Preutz fick burskap i Göteborg den 30.10.1665. Den 30.3.1666 vände hans utskickade tjänare mot *Matthias Janssen von Felden*, som hade gått i caution för en man i förstaden, som av Preutz köpt ”ett oxhöfd win” för 30 rdr. Enligt resolutionsboken den 31.1.1771 erbjöd sig Nicolaus Preutz att på några år arrendera stadskällarerättigheten. Direktören för tobakskompaniet beskyllde i ett brev samma år i februari sin arrendator Nicolaus Preutz för något missbruk i tobakshandeln. Den 15 maj samma år konfirmerades *rådmannen Ulrich Steinkampfs* kontrakt med handelsmannen Nicolaus Preutz om en del av Wadhammars äng på arrende på sexton års tid. Resolutionsboken fortsätter: Det tilläts bemålte Nicolaus Preutz att bygga och hålla en krog på samma ängshörne gent emot *Erich wid ängen*, som det kallas (dock ej på evärdelig tid). Samtidigt visade Nicolaus Preutz en rekommendationsskrift för hans erhållande av en rådmansjänst utfärdad av *Magnus de la Gardie*. ”Hwarpå Rätten honom i förstone om det förste vacante Rådmanställe förtröstade, så att ingen skulle honom föregå. Men ändtligen honom till Rådman antog och lät honom sin eed solleniter svärja.”

Den 6 december samma år beviljades rådmannen Nicolaus Preutz sjöpass för *gallioten Förgylte Falcken*. I registraturen den 9.5.1673 berättas, att handelsmännen Nicolaus Preutz, *Gabriel Spalding* och *Samuel Bedal* hade för inte länge sedan köpt en holländsk pris, kallad *Hoppet*, av en engelsman.

Nicolaus von Preutz upplät den 6.5.1679 på två års tid sin gård, som låg på andra sidan Gullberg, med dess äng och allt annat, ingenting undantagandes, till före detta

tullnären i Marstrand Sven Månsson (Billman).

Tullnärens änka arrenderade sedan den 2.1.1680 ut ”assessoren Welborne Nicolaus Preuss krog vid Gullberg” till *fältskären Zacharias Drewitz*, vilket gav upphov till fordringar och kontraforderingar.

Magistraten gjorde ett försök att beröva Nicolaus Preutz Gullbergs äng. *Daniel Svensson*, som mot arrende ägde besittningsrätten till ängen, protesterade mot detta försök. Detta ledde till att Nicolaus Preutz tillsammans med sin hustru och sina arvingar av Kungl. Maj:t tilldelades skatterättigheten av Gullbergs äng, eftersom han där ”till de resandes Commoditet och ortens prydnad” hade byggt ett värdshus (20.10.1677).

Magistraten skrev följande till *generallöjtnant Schönleben* den 25.4.1693 (Ba:7): ”Här innelycht följer ett inventarium över Inspektör Daniel Svenssons egendom, vilken vi så tillvida sekvestrerat hafwa. Woro ei också i begrepp att tillförordna värderingsmännerna.

Men inspektorens Cautionister assessoren Edel och Vålborne Niclas von Preutz och dess broder i Stockholm Herr Hans Preutz (senare adlad Ehrenpreuss) ha redan därpå för honom förnöjelse gjort”

Elgenstiernas ”Svenska adelns ättartal” upplyser om att bröderna Nicolaus och Hans Preutz var söner till amiralitetssekreterare *Hans Larsson Preuss*, inspektör över myntet i Nyköping 1632, död 27.6.1644.

Den 13.2.1699 exhiberas i rätten bland andra handlingar ett bevis för att *handelsmannen Jacob Uthfall* hade lånat av *jungfru Anna de Moucheron* och till henne 21.3.1694 pantsatte det hus, som ”han nu bebor och inköpt av assessor Nicolaus v. Preutz”.

Jacob Uthfall gifte sig 8.8.1675 med *Maria Kuyhl*, född 1657, död 1707, begr. 1.12.s.å, dotter till *amiralitetskaptenen Wilhelm Janssen Kuyhl och Maria de Letter* och syster till *Cornelia Kuyhl* g. 7.3.1683 med *Anthony van Egmont*, född 1645, död 1724.

Sitt gamla stenhus vid Lilla Torget 5.50 upplät rådmän Jacob von Utfall i maj 1704 till bostad för *generalmajor von Fersen*. Redan den 26 september hade magistraten anledning att tillskriva Generalmajor von Fersen och meddela, att rådmän Utfall hade sålt det hus som von Fersen bebodde till *packhusinspektör Petter Tillroth*, som skulle i medio av oktober leverera 4 000 d smt för herr Utfalls räkning till banken. Magistraten hade sammankallat några borgare, som skulle försöka lösa von Fersens bostadsfråga.

28.9.1704: Laga uppbud och värdering på Rådman Jacob Utfalls tre hus och gårdar skulle på bankokommissariernas begäran ske på grund av de ansenliga lån han tagit i Göteborgs Bankkontot. Uppbud den 4, 11 och 18.7.1705 (?). Utom för lånet i banken var rådmän Utfalls egendom graverad med flera inteckningar: 1) hos herr *överstelöjtnant Wilhelm Sinclair* för 1 000 d smt, hos jungfru Anna de Moucheron för 2 000 d smt, vilka inprotokollerades den 13.2.1699, eftersom Herr Utfalls hus vid Västra Lilla hamnen, som han själv bebodde, var pantsatt för samma summa. Dessa pretentioner var till största delen betalade. Han ägde också egendomen Nordtaka på Hisingen, som han sista året han levde sålde för att betala lån i banken.

Den 23.2.1706 behandlades i registraturen (Ba:17) att banken hade begärt upplysningar av magistraten om Herr Jacob von Utfall. Magistraten rekommenderade honom, då han skulle "sitta i en vacker handel så i sitt hus som dessutom iemwähl och förvärvat sig fördelaktiga Commissioner". Jacob von Utfall, som var född 1649, blev rådmän 1.1.1693, vilken tjänst han förvaltade till 28.8.1709. Då skrev magistraten till Guvernör Siöblad, att rådmannen Jacob Utfall, som tjänat staden i 20 år, på grund av hans "bekanta sjukdomars allt mer tilltagande" beslutat avstå rådmänstjänsten till sin son

Wilhelm Uthfall

Enligt Berg "Samlingar till Göteborgs historia" (bil s. 68) beslöt man inhämta Guvernörens mening men förekom av den äldre rådsherrens död (begr. 5.9. s.å.), varefter Wilhelm blev rådmän 16.10.1709. Även det stolrum i domkyrkan han fått 2.4.1708 övertogs den 16.11.1709 av sonen rådmannen Wilhelm Utfall efter faderns död liksom denna gård 5.42.

1710 omtalas i rådmän Utfalls hus dessutom bosatta "tvenne karlar på herr Utfalls båt".

Wilhelm Uthfall anges som ägare av del av 5.50, kv. Residenset samt 5.38 och 5.40, Kommerse-rådet 1715–20. Han var född 24.11.1677 och avled 14.6.1753. Han blev kommerceipresident 1716 och adlades s.å. den 25.8. von Utfall tillsammans med sin yngre bror *Kristian* (född 1680, död ogift 6.8.1752. *Kristian von Utfall* hade 1741 blivit korporal vid Livdrabanterna.

Gården var några år biskopssäte, ty 1715–17 bodde *biskop Johannes Caspari Poppelman* i gården: inget tomtvärde noteras, huset värderas till 4.000 och lösegendomen till 1 800 d smt. 1717 nämnes biskopens *hustru Rebecka Wallerius*, dotter till *biskop Wallerius* och född 1667, död 1737. Vidare omtalas drängen *Lars Svensson*, pigan *Anna Stina* och pigan *Ingeborg Olufsdotter*.

1720 bor i stället i gården

madame Anna von Uthfall.

Gårdsdrängen *Lars Svensson* har fått stanna kvar. Pigorna hette *Catharina Persdotter* och *Sigrid Jönsdotter*. Inneboende är *Anders Törning*. Att *Anna von Uthfall* var identisk med den rådmän

Jacob Uthfalls dotter Anna, född 1676, som enligt Bergs monografi över släkten a.a. bil sid 68 1713 vistades i Frankrike för att söka arv efter sin avlidne man *kapten Johan Simons*, framgår när *Olivier van Egmont* den 14.4.1722 i ett brev från Stockholm till sin far

Anthoni van Egmont

kallade henne sitt syskonebarn (kusin) – deras mödrar var systrar (se ovan). Olivier hade i detta brev begärt att erhålla laga immission i dess syskonbarns fru Anna von Utfalls hus och gård, vilket som bördeman genom magistratens resolution från Herr Doctoren och Biskopen Poppelman blivit tillerkänt honom och ”han nu lämnar sina kära föräldrar–(Anthoni van Egmont och Cornelia Kuyhl–) uti dess frånvaro att bebo” till vilket Anthoni van Egmont hänvisade den 4.6.1722. Själv avled han 1724 (begravd 20.3.)

En dotter till Anna von Uthfall var antagligen den *mademoiselle Anna Simons*, som var fadder hos *kaptenlöjtnanten Peter von Uthfall*, när denne 1739 döpte sin son Johannes. Magistraten instämde i sin kommentar till Anthoni van Egmonts immissionsansökan den 4.6.1722 och ”bliver densamma (d.v.s. gården) härmedelst (honom) alldeles uppdragen och tilldelat kommandes dock Herr Chambers, som efter med Fru Anna Uthfall såväl som Herr Doctoren och Biskopen Poppelman slutade hyreskontrakter bebor gården att njuta laga fardag på så många rum och lägenheter i huset och gården samt samma hyra som berörda kontrakt innehåller”. – Hovrätten tillerkände den 24.10.1722 biskopen immission i gården och possession.

Den omtalade herr Chambers bör vara far till den *sir William Chambers*, som föddes i Göteborg av skotska föräldrar 1723. Enligt reklamen för det TV-program som hölls 15.3.1997 fick han som arkitekt engelske konungens uppdrag att leda byggnation och tillsyn av de kungliga slotten. Kanske var han rent av född i denna gård. Fadern bör vara *Johan Chambers* som fick burskap i Göteborg som mäklare 12.4.1727.

Anthoni och *Cornelia van Egmont* erkände 26.2.1723 sig vara skyldiga till biskop Johan Poppelman 2 700 daler i specie caroliner som en rest av köpeskillingen för detta Utfallska hus.

1730: Som bosatta i huset omtalas Madame Egmond, *handelsman Jacob Egmond*, *engelske expediten Hugh Ross*, *bokhållare Georg Ross* Bouppteckningen den 4.12.1730 efter Cornelia Kuyhl (död 29.10.1730) upptar hus och gård vid Västra Hamnen i hörnet mellan madame Brosell i norr och skräddare Bengt Westerdahl i väster (värderat 6 500 d smt) samt två ödetomter på Kungsgatan och en åt Vallgatan (1 000 d smt), kramlager värderade till 5 000 d smt. Wilhelm Berg be-tecknar den Egmontska boden som ”den i sitt slag förnämligaste boden i den tidens Göteborg” – det omfattade kattunersiden, damast, broscherade tyger, sammet, popliner, etamin, kamlott, napkin, sarge, handskar, bvand, sybehör, specerier m.m. Han berättar också att Anthony van Egmont ännu skrev på holländska (Berg I:1, 457).

Magistraten skrev den 26.3.1736 ett långt brev till hovrätten angående syskonen *Jacob von Egmont* och dess syster *kommisarien Åkessons änka Maria von Egmonts* besvär bl.a. i konkursakten mellan deras broder *löjtnanten Petter von Egmonts* kreditorer. Ett annat brev i registraturen (Ba:48), också riktat till hovrätten och daterat 12.10.1741, rör Madame Maria Åkesson (von Egmonts) och löjtnant Peter von Egmondts förklaringar på *löjtnant Gustaf Forshells* ansökning om dess hustru *Sara Catharina von Egmonts* fädernearv. Madame Maria von Egmont föregav som skulle hon inte kunnat utlåta sig det ringaste, innan det efter dess sal moder madame Cornelia Kuyhls död visserligen påbörjade men varken fullbordade eller av arvingarna undertecknade inventarium hunnit bli lagligt kompletterat. Hon och brodern Peter von Egmont hade åtskilliga gånger påmint om att redogöra för de utestående fordringarna.

Tomtöreslängden 1737 omtalar Anthony Egmonts sterbhus och 1745 hans arvingars gård.

Sterbhuset berördes i en årshandling (Ba:59) den 14.11.1750, där det omtalas att framlidne löjtnant Gustaf Forshells hustru Sara och kommerserådet Olivier von Egmont båda skulle vistas i Stockholm. Forshells avlidna svärföräldrar var Anthoni von Egmont och madame Cornelia von Egmont.

1755 ägdes gården av

Mäklaren Peter van Egmont,

död 1758, vilken bodde där med *mäklaren Johan Joakim Insulander*

Konkursakten rörande mäklaren Peter von Egmont avgjordes genom dom den 20.7.1749. Det omtalas i handlingar, daterade 3.1.1748, att Peter von Egmonts föräldrars hus och egendom hade lagts i aska vid den stora eldsvådan 1721. Peter von Egmont hade själv rest till Hamburg 1725 och inköpt varor (bl.a. kramvaror), vilka modern och brodern Jacob hade förskingrat som kommissionärer. Auktion i modern Cornelia von Egmonts sterbhus hade hållits den 12, 13 och 16.4.1742.

En tjock mapp bland 1752 års årshandlingar berör mäklaren Peter von Egmont och hans kreditorer i Hamburg.

26.4.1748 såldes på auktion de hos fru *Anna Maria Schutz* pantsatta juvelerna, som hade varit värderade till 710 d smt (EIIb:41, 13.6.1752).

I bouppteckningen den 5.3.1759 efter Peter van Egmont uppges, att han vid hustruns död hade varit medellös och 1748 måst uppgiva boet till dess fordringsägare. Men nu fanns en behållning på 23 879 d smt, därav hus med tre tomter, inmurad bryggpanna och tapeter vid Västra Hamnen i hörnet av Drottninggatan.

Erik Liedberg och *P. P. Ekman* var förordnade till förmyndare för avl. stadsmäklaren Peter von Egmonts tvenne omyndiga döttrar *jungfrurna Anna Christina* och *Petronella von Egmont*. Gården var värderad till 9.5 91 daler 19 /: smt och brodern

Anthony van Egmont d.y.

erbjöd sig köpa den för 11 000 d smt, vilket också skedde.

Förmyndarna hade tänkt att sälja den på auktion. Så länge Anthony v Egmont var ogift skulle systrarna dessutom få bo där utan beräkning av betalning för husrum, mat och dricka. Om han gifte sig, innan systrarna var försörjda skulle de likafullt få bo kvar så länge de var oförsörjda. Det anfördes, att allmänna lagen, Jordebalken 4 Kap. 8 §, stadgade, att omyndigas fasta egendom ej utan tvingande nöd och trångmål måtte försäljas (EIIb:95, 30.7.1759)

Anthony van Egmont d.y. var född 1730 och avled 29.4.1795 på Måå i Fjärås. Han hade den 20.9.1759 utsetts till stadsmäklare efter sin sal fader Peter von Egmont.

Handelsmännen herrar Scott och Mac Farland.

lät första gången 13.6.1763 uppbjuda deras vid västra hamnen och hörnet av Drottninggatan mellan handelsmannen herr Gabriel Fredrik Beijers stenus å norra och herr Johan Fredrik Ströms stenus å västra sidan belägna hus och gård, bestående av trenne tomter i fyrkant, som jämte inbyggda kettlar, tapeter och nagelfast i huset de köpt 9.5.1761 för 14 000 daler jämte en äreskänk av 500 d smt.– Handelsmannen Scott bör vara identisk med den *John Scott*, som fick burskap

10.9.1756 och som enl. Berg (II:9–10, 280) möjligen kan vara far till *John Scott junior*, som fick burskap 13.9.1771 och var gift med *Petronella Johanna Wetterberg*, dotter till tullnären Petter Salomon Wetterberg och Christina Elisabeth Brömsen, död 1770. *Robert Mac Farland* fick burskap 10.9.1756.

1775: *Handelsman David Johnston*

1785: Engelske expediten *David Johnston & Richard Dyskon & Compagni*.

1790: *handelsman Johan Sahlsten*, 1800 hans kreditorers ödetomt. Johan Sahlsten fick burskap som handlande den 11.5.1770, gjorde cession 1778. Han blev sedermera mäklare och skeppsklarerare

Avled 14.3.1712: Gift med *Margareta Christina Kock*, död 17.2.1831 (Berg II:9–10, 210).

Georg Niclas Stade, född 15.8.1770, död 4.4.1820 ogift på Christinedahl. Han fick burskap som handl 9.12.1796. Enligt Berg (II:1–2, 341) efterlämnade han grundmurade stenhuset med tomter 5.42–43 vid Västra Hamnen och Lilla Torget, värt 22 222 rdr banco, ödetomten 4.53 samt landet Christinedahl nr 12 i tolfte roten, 36 000 rdr.

Senare uppbud av 5.42

<i>handl Lars Levgren 2/4 5.42</i>	25.8 1788
<i>handl Peter Åberg</i>	30.4.1810
<i>grosshandlare David Carnegie</i>	30.11.1818
<i>grosshandl Elis Fredric Brusewitz</i>	24.8.1846
<i>Svea Brand & livförsäkrings AB</i>	29.4.1867